

Kollektiivse pöördumise algataja

Teie 09.01.2024

Meie .02.2024 nr 1-6/24-7/2

**Kollektiivne pöördumine
„Ei elektroonilisele hääletamisele“**

Austatud pöördumise algataja

Riigikogule esitati kollektiivne pöördumine „Ei elektroonilisele hääletamisele“.

Riigikogu menetleb kollektiivseid pöördumisi Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse peatüki 18² „Kollektiivse pöördumise menetlemise kord“ alusel. Riigikogu juhatus edastas kollektiivse pöördumise „Ei elektroonilisele hääletamisele“ oma 11.01.2024. a otsusega nr 7 edasiseks menetlemiseks põhiseaduskomisjonile.

Kollektiivses pöördumises soovitakse elektroonilise hääletamise tühistamist.

RKKTS § 152¹⁴ lg 1 p 1 kohaselt jätab komisjon pöördumise sisulise aruteluta läbi vaatamata ja lükkab selle tagasi, kui pöördumine on sisult kokkulangev pöördumisega, mille menetlemisest on möödas vähem kui kaks aastat. Komisjon otsustas 13.02.2024 istungil eelnimetatud sätte alusel jätta pöördumine sisulise aruteluta läbi vaatamata ja lükata see tagasi, kuna pöördumine on sisult kokkulangev pöördumisega, mille menetlemisest on möödas vähem kui kaks aastat.

Pöördumine langeb sisult kokku vähem kui kaks aastat tagasi arutatud, 25.05.2023 Riigikogu menetluse võetud kollektiivse pöördumisega „Petitsioon Riigikogule e-hääletamise kaotamiseks“. Komisjon leidis, et mõlemad kollektiivsed pöördumised on samasisulised. Hoolimata erinevusest pealkirjas soovitakse sama asja – eelnõu algatamist millega kaotatakse elektrooniline hääletamine.

Põhiseaduskomisjon arutas varasemat pöördumist „Petitsioon Riigikogule e-hääletamise kaotamiseks“ sisuliselt 13.06.2023 istungil. Komisjon kuulanud ära pöördujate esindaja ja arutanud teemat, otsustas vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹³ punktile 5 esitatud ettepaneku tagasi lükata. Komisjon ei nõustunud pöördumises toodud ettepanekuga ja otsustas selle tagasi lükata järgmistel põhjendustel:

Põhiseaduse § 60 sätestab valimiste üldisuse nõude. See tähendab, et hääletamisest peab saama osa võtta võimalikult palju hääleõiguslike inimesi. Valimistest osavõtu võimaldamine mitme päeva jooksul ja valikuvõimalus mitme hääletamisviisi vahel on vajalik valimiste üldisuse põhimõtte tagamiseks.

Elektrooniline hääletamine on kasutusele võetud selleks, et võimalikult paljudel valijatel oleks praktikas võimalik hääletada. Elektroonilist hääletamist korraldatakse Eestis alates 2005. aastast. Elektrooniline hääletamine võeti kasutusele, et muuta valimistel osalemine inimestele mugavamaks, kuna hääletada saab sõltumata ajast ja kohast. See on kättesaadav ja sobiv hääletamisviis neile, kellel on tülikas valimisjaoskonda minna, näiteks liikumispuudega inimesed või need kes elavad valimisjaoskonnast kaugel. Ühtlasi saavad valimistest osa võtta need, kes parajasti reisivad või elavad teistes riikides.

Ka Riigikohus on leidnud 01.09.2005 otsuses nr 3-4-1-13-05 (p 25), et “Otsus võimaldada elektroonilist hääletamist kohaliku omavalitsuse volikogude valimistel võeti Riigikogus vastu kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse vastuvõtmisel 27. märtsil 2002. aastal eesmärgiga suurendada valimisaktiivsust ehk rahva demokraatlikku osalust ühiselu otsuste tegemisel. Selline eesmärk on valimiste üldisuse printsiipi silmas pidades legitiimne. Valimiste üldisuse põhimõtte järgi peab kõigile hääleõiguslikele isikutele olema tagatud võimalus valimistest osa võtta. Meetmed, mida riik tarvitusele võtab, et tagada võimalikult suurele osale valijaskonnast võimalus valimistest osa võtta, on õigustatud ja soovitatavad.”

Komisjon tõi välja, et OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) valimiste eksperdirühma Eesti Riigikogu valimised 2019 aruandes on suurt hääletamisviiside valikut Eestis peetud positiivseks. Aruandes on märgitud, et usaldus Eesti internetihääletuse vastu on tõusuteel, eelkõige mugavuse ja küberrünnakute puudumise tõttu. Usaldus e-hääletamise vastu ja selle laialdane kasutus tuleneb asjaolust, et riigis kasutatakse laialdaselt digitaalse isikutuvastuse süsteemi pangatoimingute ja digitaalsete lepingute tarbeks.

Komisjon selgitas elektroonilise hääletamise turvalisuse tagamise kohta.

Põhiseaduskomisjoni 13. veebruari 2024. a istungi [protokoll](#) avalikustatakse Riigikogu kodulehel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Hendrik Johannes Terras
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee